

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Góraszsa a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci žalobcu : **V.K.**, bývajúci v P., B.X., zastúpený JUDr. J.V., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v P., P.X., proti žalovaným : 1/ **H.B.P., a.s.**, M.S.X., IČO: X. a 2/ **S.P.** so sídlom v B., A. X., o zaplatenie 105 000,- Sk, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 4 C 14/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 29. marca 2006 sp.zn. 5 Co 53/06, v znení opravného uznesenia z 9. júna 2006, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 29. marca 2006 sp.zn. 5 Co 53/06, v znení opravného uznesenia z 9. júna 2006, v časti o trovách konania medzi žalobcom a žalovanou 2/ **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prievidza (súd prvého stupňa) rozsudkom z 11. novembra 2005 č.k. 4 C 14/2005-41 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 63 000,- Sk a náhradu trov konania 11 600,- Sk s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého; žalobu vo zvyšku zamietol. Žalovaným uložil tiež povinnosť „nahradit' štátu trovy konania“ 300,- Sk a žalovanému 1/ aj povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny

poplatok 3 150,- Sk. Uviedol, že na strane žalobcu, ktorému bola zistená choroba z povolania, sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov v platnom znení). Za primerané považoval zvýšenie predstavujúce päťnásobok základného počtu bodov. Keďže žalobcovi už bol vyplatený dvojnásobok zistený lekárom, vyhovel žalobe len v rozsahu trojnásobku základného počtu bodov a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 1, 2 O.s.p.; náhradu trov žalobcovi priznal „len z priznanej sumy 63 000,- Sk.“

Krajský súd v Trenčíne (odvolací súd), konajúci o odvolaniach žalovaných (žalovanej 2/ len proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o trovách konania), rozsudkom z 29. marca 2006 sp.zn. 5 Co 53/06 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej tak, že povinnosť zaplatiť žalobcovi 63 000,- Sk uložil len žalovanej 2/; žalobu proti žalovanému 1/ zamietol. Žalovanej 2/ uložil aj povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 3 913,- Sk a žalovanému 1/ nepriznal náhradu trov konania. Zrušil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o povinnosti žalovaného 1/ zaplatiť súdny poplatok a žalovanej 2/ a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť náhradu trov štátu v sume 200,- Sk, resp. 100,- Sk. Dospel k záveru, že z dôvodu vzniku nároku na odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 461/2003 Z.z. žalobca si tento nárok mohol uplatniť len proti žalovanej 2/. Otázku primeranosti zvýšenia odškodnenia odvolací súd neskúmal, keďže ju žalovaní ničím nespochybňovali. Úspešnému žalovanému 1/ náhradu trov konania nepriznal, pretože v súlade s § 150 O.s.p. prihliadol na dôvody hodné osobitného zreteľa. Podľa odvolacieho súdu nebolo správne ani rozhodnutie súdu nižšieho stupňa o trovách konania medzi žalobcom a žalovanou 2/, pretože „aplikácia kombinácie“ ustanovení podľa § 142 ods. 1 a 2 O.s.p. nie je prípustná. O trovách konania medzi uvedenými účastníkmi rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. vychádzajúc z toho, že žalobca sa žalobou domáhal zaplata 105 000,- Sk, bola mu však priznaná iba suma 63 000,- Sk. Podľa odvolacieho súdu predstavuje úspech žalobcu v konaní iba 20 % z pôvodne žalovanej istiny. Dodal, že rozhodnutie o výške plnenia závisí od úvahy súdu len vtedy, ak súd určí výšku nárokov postupom podľa § 136 O.s.p., o ktorý prípad ale v danej veci nejde.

Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanou 2/, na základe podnetu žalobcu, podal generálny prokurátor Slovenskej republiky

mimoriadne dovolanie. Navrhol rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie z dôvodu jej nesprávneho právneho posúdenia (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že žalobca v konaní preukázal, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré odôvodňujú zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, čím je daný základ nároku. Určenie výšky žalobcom uplatneného nároku záviselo od úvahy súdu. Preto boli z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania naplnené všetky zákonné predpoklady pre použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. (žalobca mal v konaní čiastočný úspech a rozhodnutie záviselo od úvahy súdu). Pre posúdenie aplikácie tohto ustanovenia nie je právne významné, v akom rozsahu žalobca žiadal priznať mimoriadne zvýšenie odškodnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia. Žalobcovi z hmotného práva nevyplývalo právo na konkrétne plnenie, ale nárok na plnenie mu vznikol až rozhodnutím súdu, ktorým sa zakladá nový právny nárok v určitom rozsahu (konštitutívne rozhodnutie). Či ide o prípad hodný osobitného zreteľa a určenie, aký rozsah zvýšenia odškodnenia je primeraný, závisí plne na úvahe súdu. Ak súd návrhu čo do právneho základu vyhovel a žalobu v časti zamietol iba nad určitú výšku zvýšenia priznaného základného odškodnenia, nemohol o náhrade trov konania rozhodnúť v zmysle zásady zodpovednosti za výsledok.

Žalobca navrhol mimoriadnemu dovolaniu vyhovieť.

Žalovaná 2/ (jej pobočka v Prievidzi) navrhla mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože súd rozhodoval o úrazovej dávke, o ktorej nemal právomoc rozhodovať, resp. mimoriadne dovolanie zamietnuť, pretože nie je dôvodné a nie je splnená ani podmienka jeho podania vyžadujúca ochranu práv a zákonom chránených záujmov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 243g O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne

sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť podľa § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). V dovolacom konaní ale nevyšla najavo žiadna z týchto väd (s výhradou žalovanej 2/ týkajúcou sa právomoci súdu sa dovolací súd nezaoberal, pretože predmetom dovolacieho konania, vymedzeným rozsahom mimoriadneho dovolania, nebola náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, ale iba trovy konania).

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní vytýka napadnutej časti rozhodnutia odvolacieho súdu, že spočíva v nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), a to v nesprávnej aplikácii § 142 ods. 2 O.s.p. v súvislosti s rozhodnutím o trovách konania medzi žalobcom a žalovanou 2/. Generálny prokurátor tak robí dôvodne.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 142 ods. 2 O.s.p. ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiaden z účastníkov nemá na náhradu právo.

Podľa § 142 ods. 3 O.s.p. aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu.

V zmysle § 142 O.s.p. platia o trovách konania dve základné zásady, t.j. že sa hradia len trovy potrebné na účelné uplatnenie alebo bránenie práva a že sa právo na náhradu trov konania riadi mierou procesného úspechu (§ 142 ods. 1 a 2 O.s.p.). Ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania. Účastníkovi konania súd v zmysle tohto zákonného ustanovenia prizná plnú náhradu trov konania, hoci mal vo veci len čiastočný úspech, v troch prípadoch: 1. ak účastník mal neúspech v pomerne nepatrnej časti, 2. ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku a 3. ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. V poslednom prípade z dikcie zákonného ustanovenia vyplýva, že úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške plnenia. Pokiaľ sa ňou rieši základ uplatňovaného nároku, použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. z hľadiska rozhodovania o trovách konania neprichádza do úvahy. Úvaha o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo. Ide spravidla o právne normy, v ktorých je rozsah nároku upravený vymedzením právne relevantných kritérií a jeho samotné určenie vyplýva z konkrétnych okolností danej veci. Pre priznanie plnej náhrady trov konania nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu (v nepatrnej časti alebo prevažnej časti) ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej sume účastník uplatňoval. Za neúspech sa nepovažuje rozdiel medzi uplatňovanou a priznanou výškou nároku. Predpokladom pre aplikáciu tohto ustanovenia je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (prípadne znaleckého posudku). Ak je tento splnený, je potrebné o náhrade trov konania rozhodnúť podľa tohto ustanovenia.

V danej veci sa žalobca domáhal zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu stanovenú v § 7 ods. 1, 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťažení spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov. Súdy nižších stupňov dospeli k záveru, že návrh žalobcu je čo do právneho základu opodstatnený (sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa) a čiastočne jeho návrhu vyhovel. Určenie samotnej výšky plnenia (rozsahu zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia) bolo nepochybne závislé na ich úvahe, čo v konaní ani namietané nebolo. Preto boli splnené všetky zákonné predpoklady na rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 3 O.s.p. (žalobca mal v konaní čiastočný úspech a rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu). Krajský súd mal správne aplikovať toto ustanovenie a priznať žalobcovi, hoci mal v konaní čiastočný úspech, plnú náhradu trov konania. Treba súhlasiť s tvrdením generálneho prokurátora, že pre posúdenie aplikácie § 142 ods. 3 O.s.p. nie je právne významné to,

v akom rozsahu žiadal žalobca priznať zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia, ako to nesprávne ustálil krajský súd.

Z toho vyplýva, že rozhodnutie krajského súdu, ktorým zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa v náhrade trov konania, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/, keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie krajského súdu v napadnutej časti v zmysle § 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou a § 243b ods. 2 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec v rozsahu zrušenia mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2008

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: